

عنوان مقاله:

اتحاد عقل و نقل و شهود در اندیشه فیض کاشانی

محل انتشار:

مجله علمی «کاشان شناسی»، دوره 3، شماره 4 (سال: 1387)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسنده:

سعید شفیعی

خلاصه مقاله:

فیض کاشانی از دانشمندان بزرگ شیعه امامی است که آثار بسیاری در زمینه‌های گوناگون اسلامی از خود به یادگار گذاشته است. وی به هر دو گرایش عرفان و اخباری‌گری تمایل داشته است. در دوران میان سالی از عرفا دفاع میکند و به مخالفان جواب میدهد. در عین حال، گرایش‌های اخباری را به کلی کنار نمیگذارد. در واقع، این دوران را در جدالی نهانی میان این دو گرایش طی میکند. سرانجام این جدال تا حدی به سوی گرایش اخباری جهت مییابد. وی در دوران پختگی عمر خود به جمع روایات روی می‌آورد، لیکن میل باطنی وی به عرفان، تا آخر عمر نیز باقی میماند تا جایی که در کهن سالی نیز در جدال میان عرفان و اخبار بوده و سعی در جمع میان آن‌ها داشته است. وی به سه شاهپر عقل و نقل و شهود عرفانی، در رسیدن به حقیقت و کشف آن توجه داشته و در آثار حدیثی و تفسیری مهم خود از آن‌ها یاد کرده است. فیض گرچه در کتاب‌های روایی و تفسیر خود به سبک اهل حدیث عمل کرده و به اخباریان نزدیک شده است، هیچگاه از اصول متعارف عقلایی بیرون نرفته و همواره در صدد برهانی کردن مبانی روایی خویش است و در مواردی که مباحث اخباریان را متعارض با عقل و عرف میبیند، به نقد آن‌ها میپردازد. فیض در عصر اخباریان میزیست و به تفسیر روایی گرایش داشت، با این حال، مبانی تفسیری خاصی دارد که تفسیر او را تفسیری متمایز و جاودانه ساخته است، از جمله اهتمام به تفسیر بر اساس محکمت قرآن، اختصاص نداشتن تفسیر قرآن به معصومین(ع) و اعتنا به عموم لفظ نه خصوص مورد این باور که هر لفظی دو وجه دارد: ظاهر لفظ که پوسته آن است، و روح و حقیقت لفظ که درک آن مخصوص اولوالالباب و راسخان در علم است و مردم بر حسب حظ و ذوق و درجات خود به آن دست مییابند. فیض به اصول متعارف حدیثی اهتمام دارد. روش قدما را در تشخیص حدیث صحیح ترجیح میدهد؛ اعتبار صحت و ضعف را تنها در روایات فقهی میپذیرد؛ روایات کتب اربعه را قطعی الصدور نمیداند؛ و بر این باور است که صدور برخی روایات با توجه به مقتضیات زمان بوده و چه بسا امروزه تفاوت‌هایی داشته باشد.

کلمات کلیدی:

فیض کاشانی، عقل، نقل، شهود

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1329787>

